

SEMINÁŘ V POSLANECKÉ SNĚMOVNĚ PARLAMENTU ČR NA TÉMA „ŠKOLA PODPORUJÍCÍ ZDRAVÍ“

Ukazuje se, že podpora zdraví prostřednictvím škol a v souvislosti se školou patří k nejpotřebnějším, nejúčinnějším a pravděpodobně i nejlevnějším nástrojům včasné všeobecné primární prevence. Rozhodně to však neznamená, že je nejméně pracná a náročná. Dnes je v programu Škola podporující zdraví (ŠPZ) okolo 300 škol (MŠ, ZŠ, SŠ), program je ale určen také pro střediska volného času, školní družiny a školní kluby.

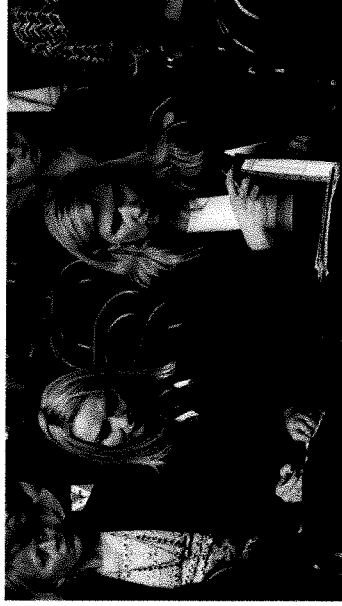
„Jak souvisí škola a vzdělávání se zdravím a naopak?“ je pravděpodobně otázkou snazší k řešení, než je otázka „jak to udělat, aby souvisela pozitivně?“. „Jak dosáhnout, aby se žáci, učitelé a rodiče stávali lidmi podporujícími zdraví?“ Nejen tyto otázky stály za zrodem celorepublikového semináře ředitelů škol v síti programu Škola podporující zdraví, který se dne 18. listopadu 2015 konal v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

Za účasti ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, ústředního školního inspektora, zástupců ministerstva zdravotnictví a ředitelky české kanceláře WHO, byly v úst přítomných ředitelů škol a odborníků z resortu školství a zdravotnictví prezentovány benefity, ale i úskalí tohoto WHO komunitního programu, který v ČR od roku 1996 garantuje Státní zdravotní ústav. Zaujímavé příspěvky účastníků se dají shrnout do následujícího souhrnu:

ŠPZ přináší do horizontu života a práce ve škole programové řízení dětí, které by jinak působily ve škole skrytě, nepřítomně a živelně a které by tak mohly být rizikem, že budou působit negativně – totiž proti zdravotnímu vývoji jedince.

Jakým způsobem se to programu ŠPZ daří? Pro své členy má vytvořeny metodiky a sebehodnotící nástroje. Tento léty ověřený a neustále se vyvíjející systém sebehodnotících nástrojů ukazuje škole, jak rizika vyhledávat, jak s nimi zacházet a jak je v konečném důsledku přeměnit v pozitivní. Do řešení však zapojuje pokud možno všechny dotčené strany (učitele, žáky, rodiče/zákonné zástupce, zřizovatele školy).

Škola je v programu ŠPZ vedena k otevřenosti vůči vlastním problémům a nedostatkům, učí se je zjišťovat, profesionálně řešit. Na první pohled se může zdát, že tento přístup přináší riziko povrchního posuzování okolí, ale škola se toto riziko učí přijímat, porozumět mu

Náměstky ministryně zdravotnictví JUDr. Lenky Tesky Arnoštové a ministryně školství Mgr. Kateřiny Valachové na semináři v Poslanecké sněmovně 18. 11. 2015.

a pracovat s ním. Odměnou je jí skutečná důvěra žáků, rodičů, pedagogů, obce a ostatních partnerů.

Změnu, kterou chce škola udělat, aby přebudovala běžné podmínky na takové, které podporují zdraví, a ve svém důsledku zefektivnila proces vzdělávání, řídí víceletým (4 letým u ZŠ) projektem. Do sítě ŠPZ tedy ve výběrovém řízení přistupuje škola s vypracovanou dlouhodobou koncepcí svého rozvoje, která je zaměřena na dosažení principů a zásad podpory zdraví a vychází z holistického pojetí zdraví. Projekt je postaven na zájmu většiny pedagogů a na týmově provedené analýze stavu věci ve škole podle kritérií obsažených v metodikách a sebehodnotících materiálech.

Koncepce rozvoje školy pomocí programu ŠPZ přináší výsledky: ovlivňuje ducha celé školy, podporuje aktivní spolupráci mezi žáky, učiteli a rodiči, vede k vytváření bezpečné atmosféry a podmínek pro výuku a učení, vede žáky ke zdravému způsobu života a k odpovědnosti za své zdraví, zlepšuje vztahy uvnitř školy i mezi školou, společenstvím obce a dalšími pro školu strategickými partnery.

I z těchto důvodů převzal nad seminářem záštitu poslanec Mgr. Petr Kořenek (předseda podvýboru pro předškolní a základní školství) a poslankyně Mgr. Nina Nováková. V závěru jednání vyzvali přítomné, aby navrhli formy prohloubení spolupráce mezi resorty školství a zdravotnictví. A protože prostřednictvím svých učitelů a rodičů je každá ŠPZ přínosem pro výchovu ke zdraví a pro podporu zdraví i mezi populací dospělých lidí v obci, ve které sídlí, vyzvali k obnovení decentralizace výběrové řízení škol do programu ŠPZ v jednotlivých krajích ČR, pomocí krajských koordinačních týmů, aby tak servis pro školy v síti ŠPZ byl ještě účelnější.

Pro další rozvoj ŠPZ bude velmi cenná podpora ministryně školství, Mgr. Kateřinou Valachovou, Ph.D. Na semináři prohlásila:

„Program ŠPZ má moji plnou podporu jako ministryně školství, mládeže a tělovýchovy a jsem ráda, že takto pozitivně reaguje ČR na doporučení WHO. Jsem ráda za práci, kterou odvádí Státní zdravotní ústav, ale domnívám se, že nyní jsme povinovani školám a ředitelům škol, které se do projektu zapojili, abychom je jako MZ a MŠMT více vzájemně podpořili, protože ŠPZ jsou především o zdravých vztazích mezi řediteli, učiteli, žáky a rodiči. S určitou nelibostí jsem vyslechla, že neexistuje žádná systémová finanční podpora právě tohoto snažení, které je plně v souladu s doporučeními WHO a domnívám se, že v návaznosti na schválení strategie Zdraví 2020 bychom měli společně s ministrem zdravotnictví hledat i prostředky pro systémový dotační rozvojový program tak, aby bylo jasné, že dělat tyto věci se skutečně vyplácí. A že školy to, že se věnují vztahům, kvalitě i zdraví, by pocítily i z hlediska konkrétního materiálního podpory“.

Marie Nějedlá
Centrum podpory veřejného zdraví, Státní zdravotní ústav